

Національний аграрний університет.

Науковий вісник Національного аграрного університету / Редкол.:
Д.О.Мельничук (відп. ред.) та ін. – К., 2007. – Вип. III. – 391 с.

У збірнику вміщені статті, присвячені актуальним проблемам менеджменту, фінансово-кредитної та податкової систем, економічного аналізу, обліку і аудиту в АПК України, матеріали яких доповідались на Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 55-річчю економічного факультету та 10-річчю факультету аграрного менеджменту НАУ "Євроінтеграція та конкурентоспроможність продукції агропромислового комплексу України"

Редакційна колегія: Д.О. Мельничук (відповідальний редактор),
І.І. Ібатуллін (заступник відповідального редактора), А.В. Витриховська
(відповідальний секретар), Н.М. Антрапцева, О.Ю. Барабан, Г.О. Богданов,
А.І. Бойко, В.М. Булгаков, І.С. Волощук, Д.Г. Войтюк, В.П. Галушко,
М.М. Городній, В.П. Гудзь, І.М. Гудков, А.І. Дьомін, В.О. Дубровін,
М.Ю. Свтушенко, М.О. Захаренко, М.В. Зубець, М.М. Льчук, В.В. Козирський,
П.В. Кондрагено, В.А. Копілевич, М.М. Кирик, М.О. Корчемний, П.А. Лайко,
П.І. Лакида, П.Г. Лузан, В.Й. Любецький, А.Й. Мазуркевич, І.І. Мельник,
В.І. Мішин, П.М. Олійник, В.В. Підліснюк, Ю.І. Посудін, С.Ф. Пилипака,
І.І. Ревенко, С.К. Рудик, П.П. Руснак, В.К. Савчук, В.К. Сидоренко,
В.Г. Скибіцький, М.С. Слободяник, В.Г. Слосаренко, О.О. Соцінов,
А.А. Строчинський, С.П. Танчик, А.М. Угнівенко, Г.О. Хмельницький,
А.М. Черній, М.І. Цвіліховський, В.А. Яблонський

Редакційна рада секції економіки, аграрного менеджменту та бізнесу:
В.П. Галушко (відповідальний редактор), О.М. Шпичак (заступник відповідального
редактора), Ю.Я. Галушенко (відповідальний секретар), О.Д. Гудзинський,
О.Ю. Єрмаков, О.Є. Попов, О.М. Карасик, С.М. Кваша, С.І. Кручок, П.А. Лайко,
В.К. Збарський, С.О. Олійник, П.П. Руснак, В.К. Савчук, М.О. Солодкий, Л.К. Сук,
В.К. Терещенко, М.З. Швиденко, Т.П. Кальна-Дубінок, М.М. Рудий, І.І. Льчук,
Г.Г. Кірейцев, С.І. Чеботар

Відповідальний за випуск О.М.Шпичак

Рекомендовано до друку вченою радою НАУ (протокол № 07 від 28.03.2007 р.)

Адреса редколегії: 03041, Київ – 41, вул. Героїв оборони, 15
Національний аграрний університет,
тел. 527-82-41

© Національний аграрний
університет, 2007

ЗМІСТ

МЕНЕДЖМЕНТ

УПРАВЛЕНИЕ СИСТЕМОЙ МОТИВАЦИИ ПЕРСОНАЛА – ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ АГРАРНОГО ПРОИЗВОДСТВА. <i>Н.И. Прока</i>	16
РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ. <i>М.В. Бесчастна</i>	21
МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ. <i>І.С. Осіпенко</i>	27
УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ. <i>Б.Б. Батюк, С.Я. Савчин</i>	32
УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ. <i>А.М. Желізняк</i>	34
БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ. <i>Л.Л. Гурська</i>	38
МЕНЕДЖМЕНТ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ. <i>С.В. Бут</i>	42
СИСТЕМА ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ. <i>Н.М. Давиденко</i>	45
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ І ПІДТРИМКА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО КОМПЛЕКСУ. <i>Д.Ф. Крисанов</i>	50
ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ. <i>В.І. Суперсон</i>	57
ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНОГО СЕКТОРА. <i>О.В. Шабінський</i>	60
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ АГРАРНОГО СЕКТОРУ РЕГІОНУ. <i>Т.В. Тонковид</i>	64
ВПЛИВ УПРАВЛІННЯ НА ВНУТРІШНІ ЗМІНИ В ОРГАНІЗАЦІЇ. <i>А.В. Троян</i>	68
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ АПК УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ФІЛОСОФІЇ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ. <i>М.П. Ястреб, Г.М. Чорний</i>	71

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В СИСТЕМІ ІНКРЕМЕНТАЛЬНОЇ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВОМ. *О.Б. Шишова* . 76

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА ТА ПОДАТКОВА СИСТЕМА В АПК

ОРГАНІЗАЦІЯ СТРАХУВАННЯ УРОЖАЯ СЕЛЬСЬКОХОЗЯЙСТВЕННИХ КУЛЬТУР В ОМСКОЙ ОБЛАСТІ. <i>С.В. Водолазский, С.А. Федотенко</i>	81
ОСНОВНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ДОВГОСТРОКОВОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ. <i>О.О. Олійник</i>	87
ПОСИЛЕННЯ РОЛІ КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ. <i>О.М. Буднік</i>	92
ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ВІД НАДАННЯ В ОРЕНДУ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК. <i>М.І. Рудая</i>	95
ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН. <i>П.М. Боровик</i>	99
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ З ТИМЧАСОВОЇ НЕПРАЦЕЗДАТНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ. <i>В.І. Аранчій, О.В. Безкровний</i>	102
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ. <i>Н.С. Танклевська</i>	106
ЗЕМЕЛЬНА РЕНТА В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН. <i>В.П. Ярмоленко</i>	109
Проблеми фінансування сільськогосподарських підприємств в контексті вступу України до СОТ. <i>М.В. Михайленко</i>	115
КРЕДИТНІ СПІЛКИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. <i>Н.А. Зубченко</i>	118
ДОСВІД КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ У ДЕРЖАВНІЙ КРЕДИТНІЙ ПІДТРИМЦІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ В УМОВАХ УКРАЇНИ. <i>М.С. Ващик</i>	121
ОЦІНКА ВЛАСНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АПК. <i>В.Ю. Попов</i>	125
ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ПРОПОРЦІЇ ВАЛОВОЇ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ. <i>В.В. Попова</i>	128

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИЗИКІВ. <i>О.М. Віленчук</i>	132
СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ І АЛЬТЕРНАТИВНЕ ОПОДАТКУВАННЯ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ. <i>В.А. Балюк</i>	137
ЕФЕКТИВНІСТЬ КРЕДИТНОГО ФІНАНСУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ РІЗНИХ ТИПІВ. <i>М.В. Яремчук</i>	140
СУТНІСТЬ ТА ІНФРАСТРУКТУРА КРЕДИТНОГО РИНКУ. <i>А.С. Кравченко</i>	145
СУТНІСТЬ ТА ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ПОДАТКОВОГО ПРОЦЕСУ. <i>Т.Г. Детьок</i>	149
ФОРМИРОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОЙ СИСТЕМЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ И КРЕДИТОВАНИЯ АГРАРНОГО РЫНКА УКРАИНЫ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ. <i>П.Н. Майданевич</i>	154
ВНУТРІШНІЙ ТА ЗОВНІШНІЙ КОНТРОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ РОЗРАХУНКАМИ ЗА ПОДАТКАМИ. <i>Л.С. Шатковська, І.В. Герасимук</i>	158
ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС В АПК ЯК ОСНОВА СТРУКТУРНИХ ЗРУШЕНЬ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ. <i>І.В. Колесник</i>	162
АНАЛІЗ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ РИНКУ КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ. <i>Б.А. Белік, Л.А. Аврамчук</i>	165
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ. <i>Л.М. Капачева</i>	170
ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ. <i>І.М. Зеліско</i>	174
ВНУТРІШНІ ФІНАНСОВІ ДЖЕРЕЛА ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ. <i>А.В. Буряк</i>	178
ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ. <i>М.Г. Оробчук, О.М. Марченко</i>	182
НЕДОЛІКИ ОБЧИСЛЕННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ. <i>О.О. Петренко</i>	186

Список літератури

1. Національні рахунки України за 2004 рік: Стат. зб. – К.: Державний комітет статистики України, 2006. – 327 с.
2. Стратегія економічного та соціального розвитку України (2004-2015 роки) "Шляхом Європейської інтеграції" / Авт. кол.: А.С. Гальчинський, В.М. Гесць та ін.; Нац. ін-т стратег. дослідж. та ін. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
3. *Завадський Й.С.* Менеджмент: Підручник для студ. екон. спец. виш. навч. закл.: У 2 т. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – Т.2. – 640 с.
4. Послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2005 році. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2005. – 182 с.

Выполнена количественная оценка собственного инвестиционного потенциала АПК с определением источника существующих противоречий и очерчиванием путей их преодоления.

The quantitative assessment of an own investment potential AIC is executed with definition of a source of existing inconsistencies and with delineating of patches of their overcoming.

УДК 330.101.541:338.246

ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ПРОПОРЦІЇ ВАЛОВОЇ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

**В.В. ПОПОВА, кандидат економічних наук
Національний аграрний університет**

Розглянуто макроекономічні пропорції як визначальний параметр розвитку сільського господарства.

Тісний кореляційний зв'язок зміни обсягів виробництва сільськогосподарської продукції з темпами приросту ВВП України протягом 1990-2005 рр. вказує на велике значення галузі для національної економіки. Дійсно, починаючи з 1990 р. у сільському господарстві зайнято орієнтовано 20 % економічно активного населення, а після 2000 р., коли в Україні почали затверджуватися позитивні макроекономічні параметри, галузь забезпечила 15,5 % ВВП [1]. Для завершення переходу на принципово нові інституціональні умови господарювання ескалація економічного зростання повинна підтримуватись усуненням неузгодженостей у вертикальній і горизонтальній галузевій відтворювальній структурі валової доданої вартості.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Загальний стан даного питання наступний: "Наша країна залишається далеко позаду європейських

© Попова В.В., 2007

країн за рівнем оплати праці: відставання за цим показником суттєво перевищує відставання за продуктивністю праці. Низькими є і показники, що характеризують частку заробітної плати у ВВП та собівартості продукції. Цей показник в останні роки становить менше 45 %, тоді як у країнах Європейського Співтовариства – в середньому 65 %". [2]. У визначеннях впливу на динаміку ВВП зміни випуску товарів і послуг, валової доданої вартості, відтворювальних пропорцій за категоріями доходу та кінцевого використання містяться переважно міждержавні макроекономічні зіставлення [3]. Важливе те, що частка оплати праці в структурі ВВП України не тільки низька порівняно з розвинутими країнами, а й суттєво знизилась відносно рівня попереднього історичного минулого [4].

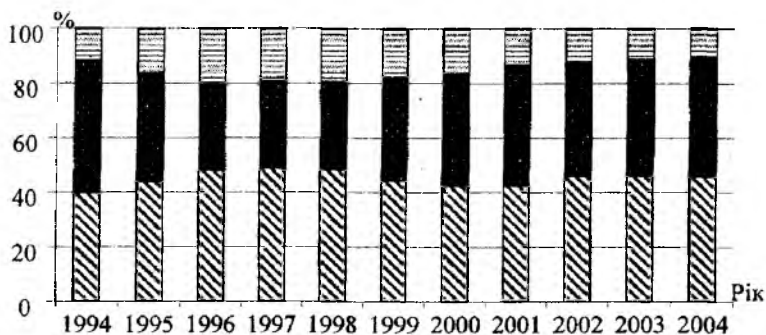
Одним з аспектів подолання зазначених розбіжностей є ретельне дослідження динаміки співвідношення таких параметрів, як "оплата праці найманих працівників", "валовий прибуток, змішаний дохід" та "податків і субсидій на виробництво й імпорт" у найважливіших видах економічної діяльності, серед яких сільськогосподарському виробництву належить наступне після промисловості місце.

Мета дослідження. Проаналізувати відтворювальні пропорції формування валової доданої вартості у сільському господарстві та конкретизувати наслідки їх впливу на розвиток галузі.

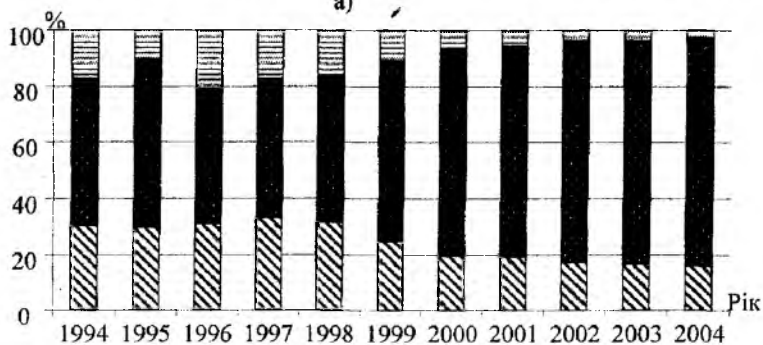
Виклад основного матеріалу. Дотримання балансу відносного та абсолютного розміру складових дохідної частини ВВП впливає на ефективність і корисність суспільного виробництва, має певні економічні наслідки і тому є одним із ключових питань державного регулювання. Рівень заробітної плати найманих робітників, прибутків підприємств і податкової складової у сукупності впливають на первинний і вторинний перерозподіл доходу та складають основу довгострокової економічної динаміки. Доходи підприємств через показник прибутку впливають на нагромадження основного капіталу, а заробітна плата – на попит внутрішнього ринку. Але перевищення темпів приросту заробітної плати над темпом зростання обсягів виробництва може призвести до сплеску цін та інфляційних процесів. Податкова складова впливає на економічні параметри виробничої діяльності через механізми державного регулювання соціального сектору, пенсійного забезпечення та пільг. Одночасно система податків модифікує вмотивовану поведінку виробників до одержання економічної вигоди у вигляді доходів і, таким чином, змінює ефективність виробництва. Порушення балансу між складовими дохідних частин ВВП є джерелом макроекономічних диспропорцій, синтесних кризових явищ, надвиробництва чи дефіциту на споживчому ринку, загальної зміни ділової активності.

На стадії підйому економічної активності негативні тенденції стримуються іншими наслідками зростання цін – збільшенням прибутків підприємств. У свою чергу, прибуток, який зростає від підвищення заробітної плати і цін, сприяє збільшенню валових нагромаджень в основні фонди.

Інвестиції в будівництво нових виробничих потужностей, а також у модернізацію, реконструкцію й розширення діючих підприємств призводять до нарощування виробничої бази, що сприяє створенню нових робочих місць і позначається на первинному перерозподілі доходу. З насиченням споживчого ринку стадія експансії, викликана зростанням прибутків, може завершитися негативними явищами, пов'язаними з надвиробництвом. На цьому етапі закінчується позитивна складова кривої економічного циклу. Отже, політика державного регулювання напряму пов'язана з впливом на всі структуроутворюючі статті доходу ВВП.

a)

б)

- - Податки і субсидії на виробництво та імпорт
- - Валовий прибуток, змішаний дохід
- ▨ - Оплата праці найманих працівників

Джерело: розраховано за даними [1].

Рис. Відтворювальні пропорції ВВП (а) і ВДВ сільського господарства (б)

В економіці України простежується значні відмінності у динаміці пропорцій валової доданої вартості (ВДВ) сільськогосподарського виробництва (рис.) та ВВП. На відміну від дохідної частини ВВП, яка в 1990-1992 рр. переважно, або в 1995-2004 рр. майже наполовину, складається з заробітної плати найманих працівників (а), у ВДВ сільського господарства цей показник не перевищує 40 %. Натомість посилюється структуроутворюючий вплив показника "валовий прибуток, змішаний дохід" (б). Сільськогосподарське виробництво України в 1999-2004 рр. характеризується зростанням частки валового прибутку, змішаного доходу з 64,42 до 81,94 % при одночасному суттєвому скороченні за статтями "заробітна плата найманих працівників" (з 24,80 до 15,69 %) та "податки і субсидій на виробництво і імпорт" (з 10,78 до 2,38 %), що окреслює чіткі кордони наявних тенденцій. Парадокс полягає в тому, що зростання частки прибутків у сільському господарстві не супроводжується відповідним відновленням основних фондів, ступінь зношеності яких за оцінками експертів досягла критичного рівня і становить від 71 до 98 % [5].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Враховуючи наведене вище, звідси можливий висновок, що не зважаючи на стратегічне значення вказаної галузі для економіки в цілому, відбувається її деградація. Підпорядкування відтворювальних пропорцій валової доданої вартості сільськогосподарського виробництва національним економічним інтересам є тією від

правною, на якій має ґрунтуватися розв'язання питань, пов'язаних з нерегульованістю земельних відносин, роздрібненою виробничою сферою та низьким рівнем інвестиційної привабливості галузі. До необхідності радикального перегляду державної політики відносно аграрного сектору спонукає не тільки потреба в припиненні відтоку інвестиційних ресурсів з галузі через системи комерційного посередництва, а й надмірний ступінь експлуатації праці, який в 2004 р. досягнув 522 %.

Список літератури

1. Національні рахунки України за 2004 рік: Стат. зб. – К.: Державний комітет статистики України, 2006. – 327 с.
2. Послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2005 році. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2005. – 182 с.
3. В. Гесць. Деякі порівняльні ознаки трансформаційних моделей економіки України і Росії // Економіка України. – 2005 – №5 – С. 4-17.
4. Погова В.В., Попов В.Ю. Реалії і перспективи економічного зростання в Україні // Економіка України. – 2005. – № 6 – С. 23-39.
5. Стратегія економічного та соціального розвитку України (2004-2015 рр.) "Шляхом Європейської інтеграції" / Авт. кол.: А.С. Гальчинський, В.М. Гесць та ін.: Нац. ін-т стратег. дослідж. та ін. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.

Рассмотрены макроэкономические пропорции как определяющий параметр развития сельского хозяйства.

The macroeconomic proportions are esteemed as determining parameter of development of an agriculture

УДК 368:574(477)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИЗИКІВ

О.М. ВІЛЕНЧУК, кандидат економічних наук, ст. викладач
Державний вищий навчальний заклад "Державний агроєкологічний університет"
(м. Житомир)

Окреслено основні проблемні питання щодо розвитку сільськогосподарського страхування. Визначено ризики, які виникають у процесі аграрного виробництва. Сформульовано пропозиції подальшого розвитку даного виду страхування в Україні.

Інтеграційні устремління України до Світової організації торгівлі, а в подальшому й до членства в Європейському Союзі, зумовлюють необхідність адаптації вітчизняного аграрного сектору до умов ЄС. Одним із пріоритетних завдань на цьому шляху є забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності аграрних підприємств. Проте в сучасних умовах господарювання аграріям доводиться працювати з високим рівнем ймовірності настання різноманітних ризиків, зокрема: коливання цін на сільськогосподарську продукцію, недоотримання урожайності із-за суб'єктивних, так і за об'єктивних причин, часткової або повної втрати ресурсів, а також зміни державної політики відносно виробників сільськогосподарської продукції, що призводять до суттєвої різниці доходів за роками. Крім того, сільськогосподарське виробництво вважається однією з найбільш ризикованих галузей економіки, яке часто потрапляє під дію ризиків стихійних лих та надзвичайних ситуацій. Такі природні небезпеки, як заморозки, засуха, град, шторм, повені можуть спричинити значні збитки та виробничі втрати. Так, за розрахунками фахівців, збитки тільки від природної стихії в сільському господарстві становлять щорічно не менше 1,5 млрд грн [3].

В умовах всезростаючої глобалізації і пов'язаною з нею лібералізацією ринків актуальним залишається питання визначення стратегії мінімізації ризиків, що ґрунтується на ринкових механізмах та відповідає вимогам СОТ. Ця проблематика особливо важлива для країн з трансформаційною економікою в контексті їх вступу до СОТ.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Теоретичні аспекти формування страхових відносин в аграрній сфері розглядаються у працях багатьох вчених, зокрема: В.А. Борисової, М.Я. Дем'яненка, М.В. Зубця,

© Віленчук О.М., 2007

С.А. Навроцького, С.С. Осадця, П.Т. Саблука. Проте досі зазначена проблема не знайшла свого вирішення та врегулювання взаємовідносин між аграріями і страховими компаніями як на науковому, так і на практичному рівнях.

Страхування сільськогосподарських ризиків необхідно розглядати як важливий фінансово-економічний інструментарій захисту майнових інтересів аграріїв та стабілізації їх доходів у випадку виникнення непередбачених ситуацій природного або техногенного характеру.

Мета дослідження. Вивчити стан та перспективи розвитку дієвої системи страхування сільськогосподарських ризиків, функціонування якої максимально відповідало б інтересам усіх учасників страхування.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи загальний рівень розвитку страхування сільськогосподарських ризиків в Україні за останні роки, слід зазначити, що даний сегмент ринку становить незначну частку у загальному портфелі страховика. Зокрема, на зазначені ризики припадає не більше 1 % усіх договорів страхування, укладених страховими компаніями за 2004 р. та відповідно 2,5 % зібраних страхових платежів. Офіційні дані Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України за 2004 р. свідчать, що менше 10 % сільськогосподарських підприємств користувалися страховими послугами. Недовикористання системи страхування як важливого інструментарію фінансово-економічної діяльності аграрних підприємств пов'язано, на нашу думку, з п'ятьма основними чинниками: по-перше, недооцінкою аграріями ролі та значення страхування в забезпеченні безперервного процесу сільськогосподарського виробництва, а також відсутністю необхідної кількості оборотних коштів для користування послугами страхування; по-друге, обсяги страхової відповідальності, які на себе беруть страхові організації, не завжди адекватні тим збиткам, що зазнають виробники сільськогосподарської продукції; по-третє, цей вид страхування на даний час для страхових компаній збитковий, оскільки при незначній кількості укладених договорів рівень виплат із страхування сільськогосподарських культур досить високий; по-четверте, не налагоджена система перестраховування сільськогосподарських ризиків; по-п'яте, відсутній необхідний рівень взаємодії між аграріями, страховими компаніями та державою з приводу мінімізації наявних ризиків, що властиві специфіці сільськогосподарського виробництва.

Передумовою надання ефективного страхового захисту аграріям є з'ясування поняття ризику в страхуванні, виявлення їх основних видів та можливість надання страхового захисту в процесі сільськогосподарського виробництва.

Ризик розглядається як загроза або можливість відхилення фактичних результатів діяльності або прийнятих рішень від запланованих. З економічної точки зору ризик суб'єкта господарювання в сфері АПК слід трактувати як загрозу недоотримання доходу, перевищення витратів чи витрат ресурсів у

Список літератури

1. *Базидевич В.Д.* Історія економічних учень. Підручник. – К.: Знання, 2004. – 1300 с.
2. *Ришар Ж.* Бухгалтерский учет: теория и практика: Пер. с фр. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 160 с.
3. *Соколов Я.В.* Зачем бухгалтеру теория бухгалтерского учета? // www.sharkina.ru
4. *Хендриксен Э.С., Ван Бреда М.Ф.* Теория бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 574 с.

Акцентовано внимание на методических подходах относительно доходов разными видами ведения бухгалтерии.

Attention is accented on methodical approaches in relation to profits by the different types of accounting

**Наукове видання
Національний аграрний університет
Науковий вісник Національного аграрного університету**

Збірник наукових праць

Випуск 111

Видається з квітня 1997 року

Свідоцтво про державну реєстрацію – Сер. КВ № 2465 від 12.03.97 р.

Редактор Г.Г.Руденко

03041, Київ-41, вул. Героїв Оборони, 15

Здано до набору

11. 03. 2007 р.

Формат 60 x 80/16

Тираж 300 пр.

Підписано до друку

11. 03. 2007 р.

Папір офсетний

Зам. № 93

Видавець та виготівник ПП І.С.Майдаченко, свідоцтво про внесення суб'єкта
видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 851 від 13.03.02

19400, Черкаська обл.,
м. Корсунь-Шевченківський
вул. Леніна, 22
те./факс: (04735) 2-01-17